

Η Συμβουλευτική στην επιλογή σταδιοδρομίας: τα βασικά σημεία

Προδρόμου Δημήτρης,

Εκπαιδευτικός, Π.Ε.02, MSc. – Σύμβουλος

Πηγή εικόνας: AlfaVita.gr

Η επαγγελματική Συμβουλευτική ή Συμβουλευτική καριέρας, σταδιοδρομίας ή επαγγελματικού προσανατολισμού αποτελεί έναν σημαντικό κλάδο της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας. Η αναγνώριση του κλάδου ανάγεται στην Αμερική το 1913, όπου συστάθηκε για πρώτη φορά ένα επαγγελματικό σωματείο και στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Εθνικός Σύνδεσμος Επαγγελματικής Ανάπτυξης (NCDA, National Career Development Association). Μέρος του έργου και της χρηματοδότησης του συνδέσμου αφορούσε την εκπαίδευση των συμβούλων σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού και σταδιοδρομίας μαθητών σε σχολεία και πανεπιστήμια.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο καθηγητής Frank Parsons, παρατηρώντας τις αλλαγές που λάμβαναν χώρα την εποχή εκείνη στην Αμερική με την μετανάστευση, την παιδική εργασία, την αύξηση της βιομηχανίας και τον άνισο καταμερισμό εργασίας, σχεδίασε ένα μοντέλο συμβουλευτικής επαγγελματικού προσανατολισμού. Τα βασικά στάδια του μοντέλου αυτού βασίζονταν στην κατανόηση των προσωπικών

ταλέντων, των ιδιαίτερων ικανοτήτων του ανθρώπου αλλά και στον περιορισμό του ίδιου, δηλαδή στην αντιστάθμιση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των απαιτήσεων του ατόμου και των ευκαιριών εργασίας. Με άλλα λόγια, εστίαζε στην εύρεση της χρυσής τομής όλων των παραπάνω ώστε να διατηρηθεί μια μετριοπαθής και συλλογική εικόνα του εαυτού του ατόμου.

Στον ελληνικό χώρο, σημαντική τομή στην ιστορία του επαγγελματικού προσανατολισμού υπήρξε το έτος 1953, που εισάγεται ο επαγγελματικός προσανατολισμός και πρωτοεμφανίζεται ο όρος «Σχολική Συμβουλευτική» μετά από απόφαση των Υπουργείων Εργασίας & Παιδείας για την κατάρτιση των μελλοντικών εκπαιδευτικών. Την ίδια περίοδο, με στόχο την κατάρτιση των άνεργων νέων, ο ΟΑΕΔ δημιουργεί τα γραφεία ευρέσεως εργασίας και το 1954 ιδρύει την πρώτη σχολή εκπαίδευσης συμβούλων επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα.

Πολύ αργότερα, γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1990, δημιουργήθηκαν προγράμματα συμβουλευτικής υποστήριξης σε μονάδες ειδικής αγωγής, που τον ρόλο του συμβούλου τον αναλάμβανε συχνά ο εκπαιδευτικός ή ο διευθυντής. Επίσης, ξεκίνησαν να λειτουργούν στα σχολεία προγράμματα Σχολικού Προσανατολισμού και προγράμματα Κοινωνικής Προσαρμογής παιδιών ΑμεΑ. Το 2013 δημιουργείται ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) με αρμοδιότητες που αφορούν τον τομέα της συμβουλευτικής, του επαγγελματικού προσανατολισμού, την επαγγελματική κατάρτιση, την πιστοποίηση επαγγελματιών κ.α.

Ολοκληρώνοντας αυτήν τη σύντομη αναδρομή στην πορεία του επαγγελματικού προσανατολισμού στην Ελλάδα, πρέπει να αναφέρουμε τα Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕΣΥΠ) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, που λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο ανά Διεύθυνση Εκπαίδευσης εξυπηρετώντας μαθητές αλλά και κάθε ενδιαφερόμενο. Επίσης, σε κάθε πανεπιστημιακό ίδρυμα έχει συσταθεί Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ) ωφελώντας τους φοιτητές και τους απόφοιτους ώστε να σχεδιάσουν στρατηγικά τα βήματά τους για την αγορά εργασίας.

Η λήψη αποφάσεων που αφορούν την επιλογή καριέρας, αποτελεί ένα σημαντικό εγχείρημα στην ζωή των νέων ανθρώπων. Η διαδικασία αυτή ξεκινά από το δημοτικό, που οι μαθητές αρχίζουν να αντιλαμβάνονται την σχέση που υπάρχει μεταξύ των

προσωπικών ικανοτήτων, την καλλιέργεια δεξιοτήτων και του κατάλληλου επαγγέλματος. Παρότι η επιλογή του κατάλληλου μελλοντικού επαγγέλματος είναι μια συνεχής πορεία γεμάτη από εναλλαγές, οι τελικές αποφάσεις φαίνεται να πραγματοποιούνται στο στάδιο της εφηβείας. Μάλιστα, βάσει βιβλιογραφίας, οι μαθητές χωρίζονται τυπικά σε δύο κατηγορίες στους αποφασισμένους και στους αναποφασιστούς. Οι δεύτεροι, παρόλα αυτά, μπορούν να χωριστούν και σε υποκατηγορίες και δεν θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως μια ομάδα διότι χαρακτηρίζονται από διαφορετικούς παράγοντες, που τους επηρεάζουν αναφορικά με την επιλογή καριέρας. Ανάλογα, λοιπόν, με τα χαρακτηριστικά που έχουν οι μαθητές, τους παρέχεται η κατάλληλη συμβουλευτική υποστήριξη.

Με άξονα τη δομή του σημερινού ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οι μαθητές αφού ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο γυμνάσιο, πρέπει να δώσουν λύση στα διλήμματα τους, όπως: Να επιλέξουν Γενικό Λύκειο ή Επαγγελματικό Λύκειο; Στη συνέχεια, ποια κατεύθυνση/προσανατολισμό/ειδικότητα να επιλέξουν για να προσεγγίσουν τον επάγγελμα που επιθυμούν; Ποια βήματα πρέπει να κάνουν στη συνέχεια για να αποκτήσουν τα επαγγελματικά δικαιώματα που επιθυμούν; Και πολλά άλλα ερωτήματα που οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν με τη βοήθεια των γονιών τους, των εκπαιδευτικών ή των φίλων τους και – δυστυχώς – σπανίως των ειδικά καταρτισμένων συμβούλων, που μπορούν να βρουν σε ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς.

Ειδικότερα, ένας σύμβουλος οφείλει να παρέχει πληροφορίες στους μαθητές για το επαγγελματικό και κοινωνικό γίνεσθαι και να ενημερώνει σχετικά με την ρευστότητα, που επικρατεί στις μέρες μας, στο επαγγελματικό τοπίο. Ακόμα, εντοπίζει και αξιοποιεί τις ιδιαίτερες δεξιότητες και ταλέντα που έχει ο μαθητής ώστε και να καθοδηγήσει προς την κατάλληλη κατεύθυνση. Τέλος, είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν οι υποχρεώσεις που συνάδουν με την εκάστοτε επιλογή επαγγέλματος ώστε να μπορέσει ο μαθητής να γνωρίσει με σαφήνεια όλα τα δεδομένα και να είναι σε θέση να πάρει τις αποφάσεις του για την επιλογή ενός επαγγέλματος.

Οι μέθοδοι με τις οποίες θα μπορέσει ο σύμβουλος να συντελέσει στο να γίνουν όλα τα παραπάνω δεν είναι, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, διακριτές και συγκεκριμένες. Άλλωστε, η επιλογή του επαγγέλματος, δεν μπορεί να γίνει με την μορφή της απόφασης και κατεύθυνσης από έναν ειδικό, αλλά με την απελευθέρωση του ατόμου

να ανακαλύψει τα θέλω του και να αξιοποιήσει τα προσόντα του. Επομένως, δεν υπάρχει ένας τρόπος μέσω του οποίου θα μπορέσει ο σύμβουλος να προβλέψει ή να μετρήσει τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του ατόμου, τις δεξιότητές του και τις προτιμήσεις του, καθότι με το πέρασμα των χρόνων είναι πιθανό αυτά να διαφοροποιηθούν.